

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ  
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ  
ВИКЛАДАННЯ  
ГУМАНІТАРНИХ  
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник  
наукових праць**

**2019**

**ББК 81.2**  
**А - 43**  
**УДК: 81. 243**

**Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін:** Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2019. — 184 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

#### **РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:**

##### **Головний редактор:**

**Совтис Наталія Миколаївна** – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

##### **Заступник головного редактора:**

**Мороз Людмила Володимирівна** – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

#### **ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:**

**Деменчук Олег Володимирович** – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Литвиненко Світлана Анатоліївна** – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Малафійк Іван Васильович** – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Михальчук Наталія Олександрівна** – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Павелків Роман Володимирович** – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Петренко Оксана Борисівна** – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Сіранчук Наталія Миколаївна** – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Шугасва Людмила Михайлівна** – доктор філософських наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Ямницький Вадим Маркович** – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Бігунова Світозара Анатолівна** – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Бісовецька Людмила Андріївна** – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Кучма Тетяна Валерівна** – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Лук'яник Людмила Василівна** – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Ніколайчук Галина Іванівна** – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Павелків Катерина Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Постоловський Руслан Михайлович** – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Романюк Світлана Констянтинівна** – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

**Ясногурська Людмила Михайлівна** – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 28.11.2019 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

“**Happy Birthday**” – пісня-привітання з Днем народження.

Саме очікуване свято для дітей – День народження, тому вони дуже люблять популярну композицію “Happy Birthday”. Вивчається фраза *Happy Birthday to you!* Замість повтору зазвичай підставляють ім'я іменинника.

“**Here comes the Easter Bunny**” – весела пісня про великоднього зайчика, присвячена святкуванню Пасхи у Великобританії. Вивчаються слова **Easter**[5].

В даний час є природним те, що оволодіння іншомовною мовою як засобом спілкування неможливе без знання особливостей культури країни мова якої вивчається. Процес формування комунікативної і лінгвокраїнознавчої компетенцій включає в себе навчання не тільки знанням, але також і вмінню правильно “проживати ситуацію” в іноземному оточенні. Мета формування даних компетенцій – здійснення обміну між своєю культурою та культурою суспільства.

Відомо, що пісня є важливим елементом будь-якої мови і тому заслуговує найпильнішої уваги.

Крім того, пісня – це прекрасний засіб підвищення інтересу як до країни мова якої вивчається, так і до самої мови, а також ефективний спосіб повторення мовного матеріалу. Крім того пісня допомагає учням прилучитися до іншомовної культури. Також пісня допомагає згуртуванню групи, оскільки пісню співають хором [3, с.360].

**Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.** Можна зробити висновок що дані пісні сприяють невимушеному запам'ятовуванню і кращому засвоєнню навчального матеріалу. Використання музики та ритміки на занятті підвищує емоційний тонус дошкільнят, знімає монотонність і фізичну напругу, дозволяє переключити увагу дітей з одного виду діяльності на інший і, як результат, ефективно використовувати час заняття і мати високі результати навчання. Тому англомовні пісні можуть бути використанні вихователями та музичними керівниками на заняттях у закладах дошкільної освіти.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Гебель С. Ф. Використання пісні на уроках іноземної мови / С. Ф. Гебель / Іноз. мови в школі. – 2009. – № 5. – С. 28-31
2. Дьяченко Н. П. Вірші, римування та пісні як засіб підвищення ефективності уроку англійської мови / Н. П. Дьяченко // Педагогічний вісник. – 2004. – № 3. – С. 30-33.
3. Петровська Н. Використання віршів та пісень на різних етапах вивчення англійської мови / Н. Петровська, Т. Судима // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2010. – № 8. – С. 359–365.
4. Поленок З. Використання пісенного текстового матеріалу на уроках англійської мови / З. Поленок // Іноземні мови. – 2009. – № 2. – С. 9–11.
5. 170 англійських пісень. *Let's sing and play.* 1–11 класи / [упоряд. І. Доценко]. – Тернопіль : Мандрівець, 2007. – 152 с

*This article highlights the peculiarities of the use of English-language songs in kindergarten, outlines the main goals and objectives of using English-language songs in kindergarten; a selection of songs for teaching English to preschool.*

**Key words:** *English songs, song, music, preschool child.*

УДК 373.3.091.32:811.111

В.М. ТРОФІМЧУК, В. В. ПАНЧУК

### РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

*У даній статті розкрито особливості розвитку творчого мислення особистості на уроках англійської у початковій школі. Розглядаються технології сприяння розвитку творчих здібностей школярів, які базуються на основних принципах в організації навчально-виховного процесу.*

**Ключові слова:** *творчі здібності, творча особистість, англійська мова, інтерактивні технології навчання, принципи навчання, проектування, навчально-творчі завдання, навчальні ігри.*

**Постановка проблеми.** У сучасному суспільстві проблема творчого розвитку особистості є досить актуальною. Всі цивілізовані країни дбають про творчий розвиток та потенціал суспільства загалом та кожної окремої людини. Посилюється увага саме до розвитку творчих здібностей особистості, надання можливості виявити їх. Незважаючи на те, що проблема розвитку творчого начала в школярів досліджується давно, але багато питань залишаються невирішеними. Як і раніше, більшість навчального часу відводиться репродуктивній, нетворчій діяльності, значна частина завдань у підручниках має відтворювальний характер. Тому сьогодні актуальним питанням є використання в практичній роботі школи технології формування творчої особистості, теоретичними розробками якої займалися різні вчені, зокрема В. І. Андреева, Р. М. Грабовська, Н. В. Кузьміна та інші.

Актуальність даної проблеми зумовлена тим, що проблема виховання та самовиховання творчої особистості у процесі трансформації української освіти набуває особливої ваги лише за умови демократизації

освіти. Це передбачає широке впровадження в освіту принципів та ідей демократії, розкріпачення особистості, розвиток її творчих здібностей.

**Аналіз дослідження.** Проблему розвитку творчих здібностей особистості досліджували такі вчені, як А.Н.Лук (психологія творчості, мислення і творчість), Я.А.Пономарьов (знання, розумовий розвиток, психологія творчості і педагогіка, мислення і творчість), А.М.Матюшкін (проблемні ситуації в мисленні та навчанні), Г.І.Щукіна (проблема пізнавального інтересу в педагогіці), Н.В.Кічук (формування творчої особистості вчителя), Д.Б.Богоявленська (один із підходів до дослідження інтелектуальної творчості), П.К.Енгельмейер (теорія творчості, творча особистість та творче середовище), М.А.Холодна (дослідження психології інтелекту), В.А. Моляко (психологія творчості), В.І. Андрєєва, Р.М. Грабовська, Н.В.Кузьміна, Н.Ф.Тализіна та інші (технологія формування творчої особистості) та інші.

**Метою статті** є характеристика особливостей розвитку творчих здібностей особистості на уроках англійської мови в початковій школі.

**Виклад основного матеріалу.** Сучасна школа в Україні — це та ланка суспільного життя, яка значною мірою впливає на розвиток школярів. Тому новітні технології навчання повинні насамперед орієнтуватися на розвиток творчої особистості, здатної самореалізовуватися в європейському соціумі. Для України європейська інтеграція - це вагомий стимул для успіху економічної, освітньої і політичної трансформацій, що може стати основою національної консолідації [3,с.81].

Іноземна мова, як загальноосвітній навчальний предмет може і повинен внести свій внесок в процес розвитку творчих здібностей учнів. Володіючи величезним виховним, освітнім і розвиваючим потенціалом творчих здібностей учнів, іноземна мова може реалізувати його лише в ході здійснення практичної мети навчання, тобто тільки в тому випадку, якщо учень у процесі іншомовної комунікативно– пізнавальної діяльності.

Сьогодні у сучасному суспільстві виникла потреба в творчих, діяльних, обдарованих, інтелектуально й духовно розвинених громадянах. Тому завдання вчителя не тільки виявляти, розвивати таких учнів, а й привернути до них увагу науковців, психологів, педагогів, батьків. Розвиток творчих здібностей необхідно розпочинати із ранніх років, враховуючи наявні нахили дитини, адже саме в цей період більше шансів на їх розкриття. У дитячому віці учень більше здібний до творчості, ніж у зрілому, тому що на нього не впливають різноманітні стереотипи.

Творчість - це розумова й практична діяльність, результатом якої є створення оригінальних, неповторних цінностей, виявлення нових фактів, властивостей, закономірностей, а також методів дослідження і перетворення матеріального світу або духовної культури; якщо ж вона нова лише для його автора, то новизна суб'єктивна і не має суспільного значення (за А. Н.Лук) [5, с.104].

Творча особистість — це значною мірою результат навчально-виховного процесу. Ми маємо справу з людиною, обдарованою інтелектуальними, морально-вольовими та фізичними здібностями. Тому завдання вчителя — спонукати учнів до розвитку їх творчого потенціалу, забезпечити необхідні умови для того, щоб кожен школяр міг реалізувати себе, свої індивідуальні здібності, свої схильності та інтереси.

Розвиваючи творчі здібності учнів на уроках англійської мови, потрібно дотримуватися певних принципів в організації навчання:

- принцип зв'язку з практикою життя;
- принцип саморозвитку;
- принцип оптимального поєднання індивідуальної та колективної форм навчально-творчої діяльності;
- принцип інформативності;
- принцип віри в сили і можливості дитини.

Розвиток творчої особистості потребує впровадження нових дидактико - методичних засобів, що допомагають моделювати навчально-виховний процес, виходячи із поставленої мети.

Технологія сприяння формуванню творчої особистості на уроках англійської мови включає:

- технологію проектування;
- технологію формування продуктивної пізнавальної атмосфери;
- технологію використання на уроці навчальних ігор і навчально-творчих завдань;
- технологію створення психологічних умов підготовки школярів до творчої діяльності;
- технологію навчально-виховного процесу як моделювання його змісту, форм, методів відповідно до поставленої мети [2, с.15].

Технологія проектування є однією з найефективніших для розвитку творчих здібностей школярів. Працюючи над створенням проектів з тієї чи іншої теми, учні перебувають у пошуку нових ідей, намагаються їх реалізувати яскраво, цікаво, нестандартно. Тому проектна робота допомагає вчителю активізувати діяльність учнів, заохотити їх та спонукати до самостійного творчого пошуку. Основне завдання педагога в навчанні англійської мови - змістити акцент із різноманітних вправ на творчу розумову діяльність учнів, що вимагає володіння певними мовними засобами.

Метод проектів дозволяє вирішити цю дидактичну задачу і відповідно перетворити уроки англійської мови в дискусійний, дослідний клуб, у якому на основі міжкультурної взаємодії вирішуються дійсно цікаві, практично значимі і доступні для учнів проблеми з урахуванням особливостей культури країни. В основі проекту — певна проблема, для вирішення якої учням потрібні не лише знання англійської мови, але й

володіння великим обсягом різноманітних предметних знань, необхідних і достатніх для її вирішення. Крім того, учні повинні володіти певними інтелектуальними, творчими, комунікативними вміннями.

Технологія формування продуктивної пізнавальної атмосфери ґрунтується на творчій діяльності, яка починається з проблеми або запитання, з подиву, здивування, із суперечності. Основою творчості є пошукова активність, що сприяє саморозвитку і самовдосконаленню дитини. Коли першокласник приходить до школи, у нього сяють очі, виникає безліч запитань. Покликання вчителя - зберегти цей вогник в очах дітей та зробити так, щоб інтерес до знань не згасав, а навпаки посилювався.

Використання на уроці англійської мови навчальних ігор і навчально - творчих завдань дає змогу підвищити інтерес до вивчення мови, а також створити ситуацію уявного мовного середовища. Значення рольової гри неможливо вичерпати й оцінити розважально-рекреативними можливостями. У цьому і проявляється її феномен, адже будучи розвагою, відпочинком, вона здатна перерости в навчання, творчість, терапію, у модель людських відносин і проявів у праці. У рольовій грі насамперед розвиваються уява, увага й образне мислення дітей, закладається здатність оперувати образами дійсності, що, у свою чергу, створює основу для опанування складних форм творчої діяльності. Особливу роль відіграє рольова гра у розвитку здатності дітей взаємодіяти з іншими людьми. Відтворюючи в грі взаємини дорослих, дитина освоює правила і способи спілкування, здобуває досвід взаєморозуміння, вчиться пояснювати свої дії і наміри, координувати їх з іншими дітьми [4, с.52].

Навчально-виховний процес на уроках англійської мови передбачає комплексний підхід до моделювання його змісту, форм, методів відповідно до поставленої мети. Маючи на меті розвиток креативних здібностей школярів, учитель моделює зміст уроку, продумує форми і методи роботи на уроці, враховуючи особливості завдань, що орієнтовані на учнівську творчість.

Розвиваючи пізнавальну творчу активність, слід дотримуватися наступної мети:

- розвивати образне і логічне мислення, уяву учнів;
- формувати навички планування, аналізу, самоконтролю;
- знайти шлях до серця кожного учня, створити умови для розвитку здібностей, закладених у дитині природою;
- викликати бажання самостійно займатися навчальною творчою діяльністю;
- виховувати наполегливість, волю, впевненість у досягненні мети;
- розширювати світогляд учнів, вчити спостерігати, думати, аналізувати, розмірковувати;
- підвищувати рівень розвитку дітей.

Практика свідчить, що найбільш продуктивними, міцними, усвідомленими стають ті знання, які учень здобуває сам. Створенню умов для самостійного здобуття знань сприяють проблемні ситуації. Діти вирішують пізнавальне завдання, що містить суперечність, викликає дискусію, спонукає до роздумів, пошуків і висновків. Як один із прийомів створення проблемної ситуації широко використовують «хвилинки міркування», що сприяють розвитку як логічного, так і образного мислення.

Із розвитком творчої особистості дитини тісно пов'язують технологію використання на уроці навчальних ігор і творчих завдань. У процесі вирішення творчих завдань учні створюють певний творчий продукт, наприклад, оповідання, казку, вірш, малюнок, виріб. У ході вивчення різних тем доцільно використовувати різні види творчих завдань, оскільки це спонукає дітей до пошуку, зацікавлює новизною.

Унікальною лабораторією розуму є уява і фантазія. Без них діти не сприймали б казок, не хотіли б гратися і творити. Це невід'ємні складові процесу навчання. Найголовніше завдання вчителя при цьому — створити в класі творчу атмосферу, зрозуміти психологічну сутність цього процесу, заохотити дітей до навчання та пізнання.

Процес підвищення ефективності навчання, спрямованого на розвиток учнівської творчості, безпосередньо залежить від доцільності добору і використання різноманітних, відповідних навчальній темі методів навчання, а також від активізації всього навчального процесу. Цьому сприяють інтерактивні технології на уроках англійської мови. Оскільки мова вивчається поглиблено і групи складаються з десяти-дванадцяти учнів, такі методи, як робота в групах чи парах, рольові ігри чи «мозковий штурм» є невід'ємною частиною уроку, у ході якого відбувається активна взаємодія «вчитель-учень», «учень-учень», «учень-вчитель».

Технології інтерактивного навчання можна поділити на чотири групи залежно від мети уроку та форм організації навчальної діяльності:

- технології кооперативного навчання;
- технології колективно-групового навчання;
- технології ситуативного моделювання;
- технології оцінювання дискусійних питань [1, с.28].

Найефективнішими для розвитку творчих здібностей є такі технології інтерактивного навчання, як кооперативне та колективно-групове навчання.

Інтерактивні технології кооперативного навчання передбачають парну і групову роботу, яка організовується як на уроках засвоєння, так і на уроках застосування знань, умінь та навичок. Вони можуть застосовуватися одразу ж після викладу вчителем нового матеріалу, на початку нового уроку замість опитування, на спеціальному уроці, присвяченому застосуванню знань, умінь та навичок, або бути частиною

повторювально-узагальнюючого уроку. Найпоширенішими технологіями кооперативного навчання є ротаційні (змінювані) трійки, «два - чотири - всі разом», «карусель» та ін.

Технології колективно-групового навчання («мікрофон», незакінчені речення, «ажурна пилка» або «мозаїка») передбачають одночасну (фронтальну) роботу всього класу.

Технології ситуативного моделювання та оцінювання дискусійних питань передбачають створення цікавих нетрадиційних ситуацій і постановки чітких завдань, виконуючи які учні обов'язково підключають уяву, фантазію, креативне мислення.

Творчі здібності безумовно розвиваються та удосконалюються і при навчанні творчому письму. Для навчання написання тексту заданого формату й характеристик необхідно створити у старшокласників образ майбутнього тексту через аналіз запропонованого тексту-зразка і розгляд його характеристик: структури, логічності, зв'язності, мовного оформлення та ін. У цьому випадку текст є основою аналітичної діяльності.

Написаний учнем удосконалений варіант тексту є продуктом його творчості, підсумком довготривалої роботи. Учні демонструють свої вміння з'єднувати інформативні частини тексту, використовуючи сполучні засоби, добирати оптимальні варіанти мовного оформлення, дотримуватися відповідних жанрових характеристик.

Використання гри на уроках англійської мови також розвиває творчі здібності учнів. Для дитини гра — це, перш за все, можливість випробувати себе, відчути свою індивідуальність, ознайомитися з тими ролями, які вона виконуватиме в майбутньому.

Використання музично-дидактичних ігор допомагає в роботі з фонетикою іноземної мови, розширює діапазон мовної практики. Рухлива гра створює сприятливий ґрунт для розвитку активності дітей, укріплення їх здоров'я. Гра - драматизація на уроках англійської мови дозволяє дітям засвоїти необхідні слова і вирази, відпрацювати інтонацію, розвинути образну, виразну мову. Ігри допомагають зробити процес навчання іноземній мові цікавим і творчим, дають можливість створити атмосферу захопленості і попереджають стомлюваність. У будь-який вид діяльності на уроці іноземної мови можна внести елементи гри, у зв'язку з чим навіть найнудніше заняття набуватиме цікавої форми.

Для розвитку творчої особистості використовуються нетрадиційні форми викладу навчально-виховного матеріалу а саме нетрадиційні форми уроку.

Нетрадиційні форми уроку англійської мови реалізуються, як правило, після вивчення будь-якої теми чи кілька тем, виконуючи функції навчального контролю. Такі уроки проходять в незвичайній, нетрадиційних умовах. Подібна зміна звичної обстановки доцільна, оскільки вона створює атмосферу свята при підведенні підсумків зробленого, знімає психічний бар'єр, що виникає в традиційних умовах через боязнь зробити помилку. Нетрадиційні форми уроку іноземної мови здійснюються за обов'язкової участі всіх учнів класу, а також реалізуються з неодмінним використанням коштів слухової і зорової наочності.

Методично високо ефективними формами навчання, розвитку та виховання учнів у початковій школі є нетрадиційні: урок-вистава, урок-свято, відео-урок, урок-екскурсія, урок-інтерв'ю, урок-спектакль, урок-мюзикл, урок-проект та інші форми занять.

**Висновок.** Отже, творчі можливості учнів початкової школи на уроках англійської мови ефективно реалізуються в різних видах діяльності, зокрема у грі, діалогічному та монологічному мовленні, у груповій та проектній роботі тощо. Як творчість слід сприймати не лише кінцевий результат діяльності, а й прийоми та операції, за допомогою яких вона здійснюється. Та й самі по собі знання не гарантують появи нових оригінальних ідей. Тому особливу увагу слід приділяти розвитку таких якостей особистості, які дають можливість творчо використовувати здобуті знання. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках англійської мови безумовно вимагає від учителя чимало зусиль при виборі та постановці завдань, спрямованих на розвиток креативності учнів.

Дослідивши форми і методи роботи на уроці англійської мови, спрямовані на розвиток творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку, робимо висновки, що найбільш дієвими і ефективними є інтерактивні технології, що сприяють розвитку креативного мислення учнів.

На сьогоднішній день, маючи широкі можливості для використання інноваційних методик та інтерактивних технологій навчання, а також досить великий спектр друкованої та електронної літератури, додавши краплю фантазії і власного бачення, вчитель створює всі умови для благодатного розвитку учнівських талантів у початковій школі.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Крамаренко С. Г. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів / С. Г. Крамаренко // Відкритий урок. - 2002. - №5-6.
2. Мильруд Р. П., Максимова І. Р. Сучасні концептуальні принципи комунікативного навчання іноземної мови / Р. П. Мильруд, І. Р. Максимова // ИЯШ. - 2000. - №4. - С. 14-19.
3. Міжнародний форум «Мовна освіта: шляхи до євроінтеграції»: тези доповідей / за ред. С. Ю. Ніколаєвої, К. Юніщенко. - К.: Ленвіт, 2005. - 290 с.
4. Ніколаєва С. Ю. Сучасні підходи до викладання іноземних мов / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. - 2001. - №3. - С. 49-55.

5. Нісімчук А. С., Падалка О. С., Шпак О. Т. Сучасні педагогічні технології / А. С.Нісімчук, О. С.Падалка, О. Т.Шпак. - К, 2010. - 368 с.

*This article describes the peculiarities of the development of creative thinking of the individual on English lessons in elementary school. Technologies for promoting the development of students' creative abilities based on basic principles in the organization of the educational process are considered.*

**Key words:** *creative abilities, creative personality, English, interactive learning technologies, learning principles, design, creative tasks, educational games.*

УДК 81'243:[37.015.31:331]

К.М. ПАВЕЛКІВ, О.І. СУКАЛО

### ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: ІННОВАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ

*У статті проаналізовано основні проблеми (педагогічні, методичні, організаційні), пов'язані із запровадженням вивчення іноземної мови в початковій школі. Обґрунтовано можливість і доцільність раннього навчання іноземних мов молодших школярів.*

**Ключові слова:** *педагогічні, методичні, організаційні проблеми, іншомовна освіта, початкова школа.*

Сучасний процес входження України в Європейське освітнє поле відзначається активним запозиченням європейських освітніх стандартів. Одним із широко розроблюваних нині підходів у галузі іншомовної освіти є раннє вивчення іноземної мови та проблема двомовності. Орієнтиром виступають загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти. Вперше надруковані за рішенням Ради Європи англійською та французькою мовами у 2001 р., в Україні вони вийшли друком 2003 р. і одразу привернули до себе увагу фахівців у галузі викладання сучасних мов. Загальноєвропейські Рекомендації лягли в основу концептуально нового підходу до процесу реформування іншомовної освіти в Україні й знайшли своє відображення у новій програмі з іноземних мов для загальноосвітніх шкіл [3, с.23].

Цей підхід базується не просто на практичному оволодінні іноземною мовою як засобом спілкування, а й на діяльності індивіда як члена суспільства, котрий здатен виконувати певні завдання (не обов'язково пов'язані лише з мовою) у певних конкретних життєвих умовах і соціокультурному оточенні. Тому при навчанні мови беруться до уваги також пізнавальні, емоційні, вольові та інші індивідуальні якості користувача мови як представника соціуму. Знання й уміння, якими оволодіває учень у процесі іншомовної освіти, сприяють набуттю певного рівня комунікативних компетенцій і необхідних складових міжкультурної комунікації, за допомогою яких формується його компетентність як користувача мовою.

Особлива увага приділяється початковому етапу навчання іноземної мови, оскільки саме тут формуються підвалини для успішного оволодіння мовою у наступних класах. Проте розроблення нової парадигми іншомовної освіти вимагає відповідної підготовки вчителів іноземних мов, формування в них готовності успішно реалізовувати компетентнісний підхід у своїй майбутній педагогічній діяльності відповідно до спільних європейських стандартів. На жаль, чинні вітчизняні програми й підручники з методики шкільного курсу навчання іноземних мов не мають окремого розділу з викладом основних положень Загальноєвропейських Рекомендацій щодо вивчення, викладання й оцінювання мови.

Наявний науковий фонд свідчить про те, що в працях учених України актуалізовано різні аспекти проблеми іншомовної освіти, зокрема: особливості її розвитку й функціонування в контексті сучасних підходів до викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах (Г. Гринюк, О. Мисечко, Є. Ніколаєва); соціокультурний компонент змісту навчання іноземної мови у контексті європейської іншомовної освіти (О. Максименко, О. Першукова); порівняльний аналіз тенденцій управління базовою освітою в сучасних європейських державах та місце середнього навчального закладу в цьому процесі (Л. Гриневич, А. Сбруєва); тенденції розвитку теорії і практики тестування навчальних досягнень учнів та практичний аспект його реалізації у загальноосвітньому навчальному закладі (О. Петрашук, М. Чорна); теорія і практика перебудови викладання іноземних мов у середній школі (О. Вишневський, О. Шерстюк); лінгвістичні засади проблеми формування іншомовної мовленнєвої компетенції школярів і студентів (В. Плахотник, В. Редько та ін.).

Значущими розглядаємо дослідження зарубіжних науковців у царині комунікативно орієнтованого навчання іноземної мови (І. Бім, М. Болдирев, Н. Гез, М. Дем'яненко, Г. Китайгородська, Ю. Пассов та ін.), в яких увиразнено цілі, засоби, інноваційні технології навчання іншомовного спілкування в умовах середнього навчального закладу.

Відповідні трактування особливостей комунікативної природи усного мовлення знаходимо у працях психологів, а саме: мета, завдання, методи навчання іноземної мови (В. Артемов); передумови формування особистісно-діяльнісного підходу до навчання російської мови як іноземної (Л. Божович, І. Зимня та ін.).

Важливим підтвердженням актуальності порушеної теми розглядаємо результати досліджень іншомовної освіти зарубіжними вченими: дидактичні й методичні принципи навчання мови (Д. Гармер); сутність мультинаціонального компонента «lingua franca» в системі іншомовної освіти (М. Клейн, Л. Фірс та ін.); принципи інтеркультурного виховання особистості (С. Кленз, Д. Рослер); розвиток умінь і навичок

## ЗМІСТ

<i>Ясногурська Л.М.</i> Подружня зрада у паремійних фондах англійської та української мов .....	3
<i>Совтис Н.М.</i> Основні засади опису мовної картини світу .....	7
<i>Щербачук Н.П.</i> Особливості функціонування та засоби вираження адвербіальних синтаксем у простих реченнях-репліках .....	10
<i>Мороз Н.М.</i> Структурні особливості концепту «кохання/love» в англійській мові .....	12
<i>Мороз Л.В.</i> Структурно-семантичні ознаки та художній феномен рольової лірики .....	19
<i>Михальчук Н.О., Набочук О.Ю.</i> Психолінгвістична термінологія в парадигмі лінгвістичної прагматики .....	23
<i>Івашкевич Е.Е., Антюхова Н.І.</i> Рівні професійного становлення майбутнього перекладача .....	26
<i>Павелків К.М., Попова А.В.</i> Сучасне викладання іноземних мов. Оцінюємо все по-різному .....	32
<i>Ясногурська Л.М., Кіряк Т.І.</i> Використання превентивної адаптаційної системи в дошкільних закладах	34
<i>Бісовецька Л.А., Дацшина І.В.</i> Методика формування в учнів початкових класів умінь створювати текст.....	37
<i>Данілова Н.Р., Кардаш Н.О.</i> Роль ігор у вивченні англійської мови дітей старшого дошкільного віку	39
<i>Лук'яник Л.В., Старовойт В.О.</i> Особливості формування фонетико-орфоепічної компетентності учнів початкових класів на уроках української мови .....	42
<i>Василькевич С.С., Жданюк А.В.</i> Формування навичок читання англійською мовою з використанням наочності у початковій школі .....	45
<i>Романюк С.К., Лук'яничук О.П.</i> Основи розвитку у старших дошкільників іншомовного лексичного запасу засобами мистецтва живопису .....	48
<i>Мороз Н.М., Ячменник Р.О.</i> Особливості вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти .....	51
<i>Мороз Л.В., Кухновець Л.П.</i> Професійна готовність майбутніх вихователів до навчання дітей дошкільного віку іноземної мови .....	53
<i>Денисюк Л.В., Петровець В.М.</i> Просвітницька робота з батьками у вивченні англійської мови засобами образотворчого мистецтва .....	55
<i>Лук'яник Л.В., Піхоцька О.М.</i> Феномен поняття «нетрадиційні уроки», класифікація нетрадиційних уроків .....	58
<i>Мороз Л.В., Хрящевська Т.В.</i> Виховання екологічних компетентностей у старших дошкільників засобами іноземної мови .....	61
<i>Сіранчук Н.М., Сидорчук К.В.</i> До проблеми розвитку культури мовлення учнів початкової школи на уроках української мови .....	63
<i>Василькевич С.С., Казмірук О.П.</i> Інноваційні технології вивчення іноземної мови у початковій школі	67
<i>Данілова Н.Р., Давидюк Т.В.</i> Гра як засіб формування іншомовної комунікативної компетенції дошкільників .....	70
<i>Романюк С.К., Блицик А.В.</i> Використання іноземної мови в ігровій діяльності дітей з особливими потребами .....	73
<i>Мороз Л.В., Гречун І.П.</i> Розвиток творчості старших дошкільників на заняттях з іноземної мови .....	75
<i>Трофімчук В.М., Чучак К.О.</i> Роль мовленнєвої гри у навчанні усного англомовного мовлення дітей старшого дошкільного віку .....	76
<i>Лук'яник Л.В., Ляшецька О.І.</i> Психолого-педагогічні основи формування комунікативних умінь і навичок засобами ситуативних завдань на уроках української мови у початкових класах .....	80
<i>Павелків К.М., Коновальчук Л.Ю.</i> Розвиток креативного мислення учнів молодшого шкільного віку на уроках англійської мови ігри-вправи як засіб розвитку .....	83
<i>Романюк С.К., Подійом О.І.</i> Особливості використання англомовних пісень у закладах дошкільної освіти .....	85
<i>Трофімчук В.М., Панчук В.В.</i> Розвиток творчих здібностей на уроках англійської мови в початковій школі .....	87
<i>Павелків К.М., Сукало О.І.</i> Проблеми навчання іноземної мови в початковій школі .....	91
<i>Мороз Н.М., Миколаюк М.М.</i> Формування іншомовної комунікативної компетенції – важливе завдання вчителя іноземної мови у закладі дошкільної освіти .....	94
<i>Романюк С.К., Дутчак Т.І.</i> Гендерні особливості навчання іноземної мови дошкільників .....	96
<i>Романюк С.К., Гладковська М.В.</i> Використання казок на заняттях з англійської мови в закладі дошкільної освіти .....	100
<i>Лук'яник Л.В., Черепович І.В.</i> Використання народознавчої лексики у структурі уроку .....	102
<i>Данілова Н.Р., Гамула Ю.В.</i> Формування мотивації та інтересу до вивчення англійської мови на початковому етапі навчання .....	104
<i>Дуброва А.С., Івашко А.М.</i> Використання пісень на уроках англійської мови в початкових класах .....	108
<i>Денисюк Л.В., Гаврилюк О.О.</i> Інтеграція іноземної мови у процесі ознайомлення дошкільників з природою в аспекті розвитку креативності .....	112
<i>Павелків К.М., Сікора О.С.</i> Особливості викладання англійської мови в початкових класах Нової	



української школи .....	116
<i>Трофімчук В.М., Димарчук Л.В.</i> Проблеми підготовки дітей до вивчення іноземної мови в закладі дошкільної освіти .....	117
<i>Верьовкіна О.Є., Пасічник Ю.В.</i> Теоретико-методичні аспекти формування навичок говоріння у дітей дошкільного віку на заняттях з іноземної мови .....	120
<i>Ковалюк В.В., Бичук С.Б.</i> Сучасні технології навчання іноземної мови у дошкільному закладі .....	124
<i>Дуброва А.С., Гаврильчик В.О.</i> Викладання англійської мови за допомогою інноваційних засобів .....	126
<i>Денисюк Л.В., Панасюк О.М.</i> Компетентнісний підхід у навчанні іноземної мови у контексті Нової української школи .....	129
<i>Мороз Л.В., Швець І.М.</i> Особливості виховання національної гідності в учнів молодшого шкільного віку на уроках іноземної мови .....	131
<i>Мороз Л.В., Панасюк К.А.</i> Проблеми підготовки дітей дошкільного віку до вивчення англійської мови: аспект мовленнєвої діяльності .....	134
<i>Ясногурська Л.М., Сидорчук Н.М.</i> Географічна компетентність як одна із складових професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів .....	137
<i>Романюк С.К., Ляшук А.В.</i> Використання мультимедійних технологій у навчанні англійської мови у закладі дошкільної освіти .....	140
<i>Ясногурська Л.М., Чорна О.Ю.</i> Використання різних видів наочності на уроках англійської мови у початковій школі .....	142
<i>Ясногурська Л.М., Бублей Л.М.</i> Розвиток критичного мислення учнів молодшого шкільного віку на уроках англійської мови .....	144
<i>Краля І.В., Швець Н.М.</i> Значення вивчення англійської мови з дітьми дошкільного віку .....	148
<i>Ковалюк В.В., Ришко О.В.</i> Гра як засіб досягнення результативності навчання англійської мови .....	150
<i>Мороз Н.М., Ковтунович І.І.</i> Виховання інтересу до художньої праці на заняттях з іноземної мови ....	153
<i>Ковалюк В.В., Савич Л.В.</i> Формування навичок читання англійською мовою у здобувачів знань нової української школи .....	154
<i>Дуброва А.С., Кошлата М.А.</i> Англійська мова як складова процесу соціалізації дошкільників у закладі дошкільної освіти .....	157
<i>Краля І.В., Савостьянова В.М.</i> Особливості раннього вивчення іноземної мови в закладі дошкільної освіти .....	160
<i>Ковалюк В.В., Хрящевська М.А.</i> Форми організації роботи з вивчення іноземної мови в сучасному закладі дошкільної освіти .....	161
<i>Хунавцева Н.А.</i> The problem of organizing the facilitative interaction at the process of teaching pupils at secondary schools .....	164
<i>Івашкевич Е.З., Яцюрин А.А.</i> The empirical research of the determination of social intelligence of the teachers by the way of understanding by them a folklore .....	172
<b>ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ</b> .....	178
<b>ЗМІСТ</b> .....	180